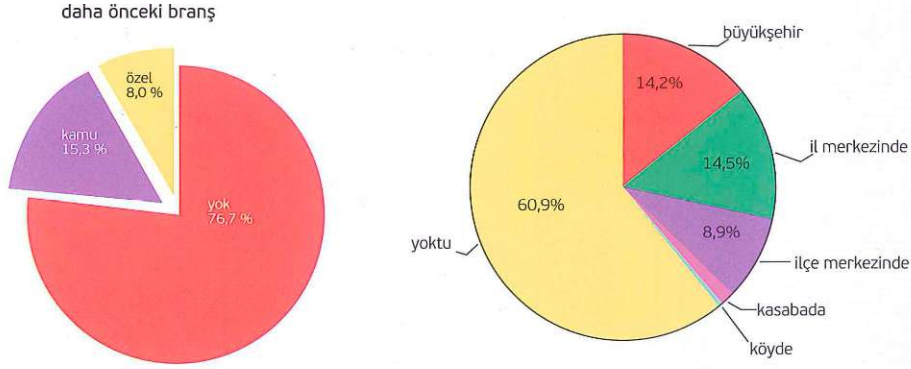

2. MESLEKİ PROFİL

eczane yeri seçimi

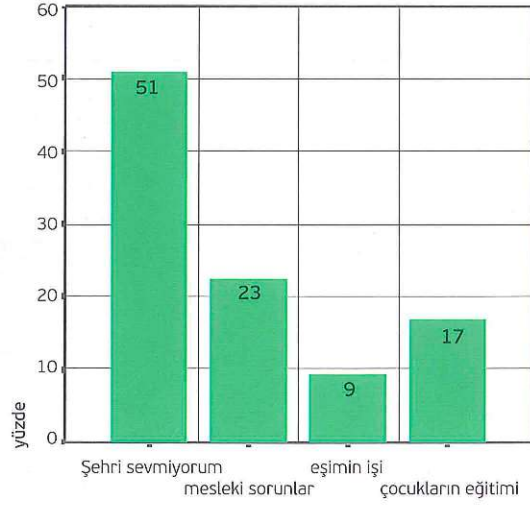

Daha önce eczanesinin nerede olduğunu sorduğumuz eczacıların %60.9'u daha önce eczanesinin olmadığı şekilde yanıt vermiştir. Bu yanıt ta göstermektedir ki; eczacılar yoğunlukla fakültelerini bitirdikten sonra bir kez eczane açma ve mümkün olduğu kadar süre bu eczane yerini koruma eğilimindedir.

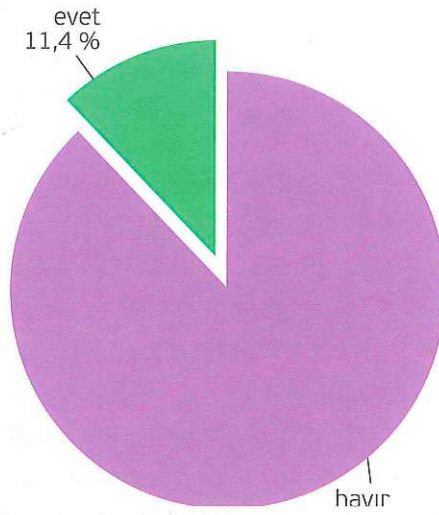
Yine aynı biçimde, daha önceki branşları sorulan eczacıların %76.7'si daha önce eczacılık mesleği içinde başka bir branşta çalışmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu ifade de, yukarıdaki çıkarımımızı doğrular niteliktedir. Bir kez daha vurgulayacak olursak; eczacılar bir kez mezun olduktan sonra, genellikle serbest eczane açmakta ve mümkün olduğu kadar süre eczanesinin yerini değiştirmemektedir.

Zira, aşağıdaki grafikte de görüldüğü gibi; başka bir şehre taşınmayı düşünenlerin yüzdesi sadece 11,4 düzeyindedir. Bu oranı oluşturanların eğilimleri ise, başka şehre taşınma nedenine göre şöyle sıralanabilir: büyük şehirlerde, özellikle metropollerde eczanesi bulunan eczacılar küçük şehirlere taşınma eğiliminde olup, bu eğilimlerinin nedenini "şehri sevmemek" ile gerekçelendirmektedir. Küçük şehirlerde ve kasabalarda eczane sahibi olan eczacılar ise, çocuklarının daha iyi bir eğitim alması için büyük şehirlere taşınmayı düşünmektedir. Eczanesinin bulunduğu şehri değiştirmek isteyen eczacıların belirttiği diğer nedenler; eşinin işi (%5) ve mesleki sorunlar (%25) büyükşehirlerde ve küçük şehirlerde yaşayan eczacılar arasında eşit bir dağılım göstermiştir.

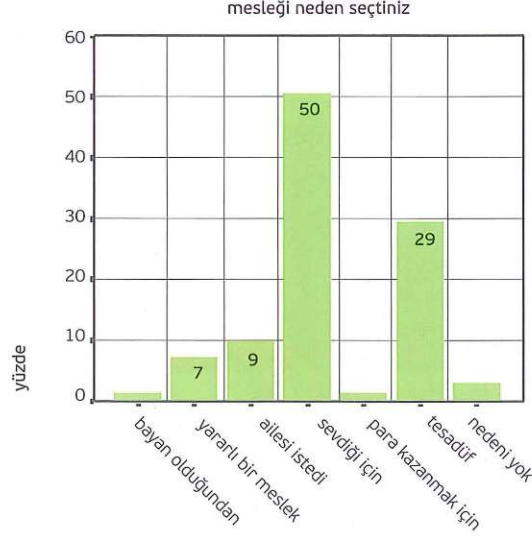
Başka şehre taşınmayı düşünüyor mu?

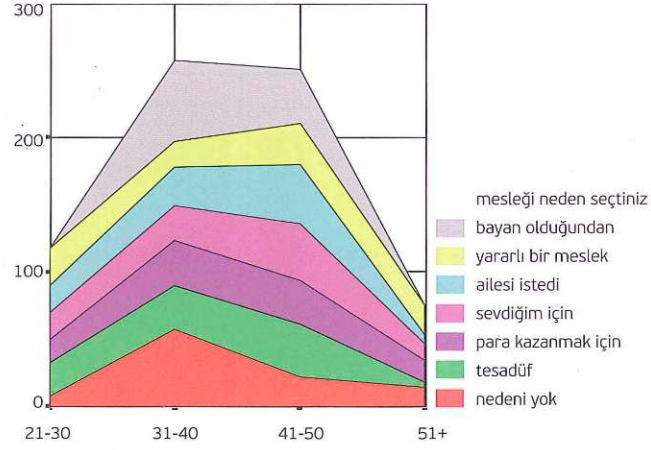
başka şehre taşınmayı neden düşünüyor

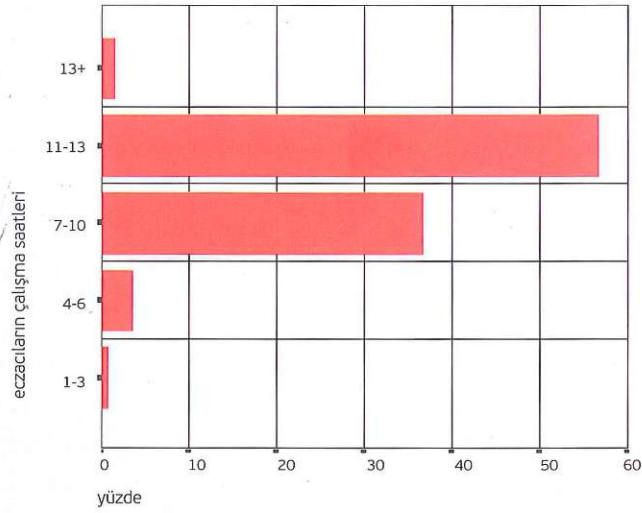
mesleği tercih etme nedenleri

Eczacılık mesleğini neden tercih ettiği sorulan eczacıların %29'u mesleği tercih etmediğini, sınav sisteminin bir sonucu olarak eczacılık fakültesini kazandığını ifade etmiş olmasına karşın, eczacıların %50'si mesleği sevdiği için tercih ettiğini, %9'u ailesi istediği için, %7'si ise yararlı bir meslek olduğunu düşündüğü için eczacılığı seçtiğini belirtmiştir. Kadın olduğu için eczacılığı seçenlerin toplamdaki oranı %2 civarında olsa da; yaş dağılımına göre mesleği seçme nedenlerini incelediğimizde, özellikle 30-50 yaş grubu arasındaki kadın eczacıların, eczacılığın kadınlar açısından tercih edilebilir bir meslek olduğunu düşündüğü ortaya çıkmaktadır. Yine, 31-40 yaş grubunda mesleği neden seçtiğini ya ifade etmeyen veya nedenini şimdiye kadar düşünmemiş olan eczacıların sayısında bir artış gözlenmektedir. Ailesi istediği için eczacılık mesleğini seçtiğini ifade eden eczacıların sayısı da yine 31-50 yaş grubunda yükselmektedir. Tesadüfi olarak eczacılığı seçtiğini söyleyenler ise 41-50 yaş grubunda yoğunlaşmaktadır. Para kazanmak için mesleği tercih ettiğini söyleyen eczacıların sayısı ise, 21-30 yaşları arası ve 51 yaş üstü eczacılarda en az noktaya inmektedir. 21-30 yaş grubunda "nedeni yok" şeklinde cevap verenlerin sayısının yüksek olması ve "bayan olduğundan" şeklinde cevap verenlerin sayısında yaş arttıkça görülen hızlı artış bir kenara bırakılırsa, diğer nedenlerin eşit bir biçimde dağıldığı söylenebilir.

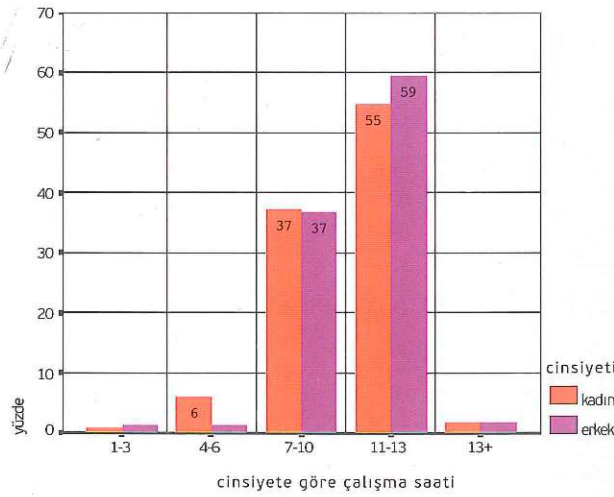
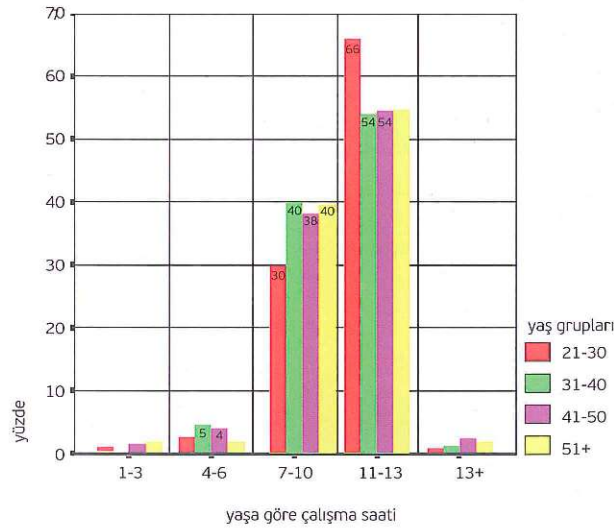

günlük çalışma saatleri

Tabloda da görüldüğü gibi, eczacıların büyük bir çoğunluğu, günlük 11-13 saat arasında çalışmaktadır. Bu oran ülkemizde yasal olarak öngörülen günlük 9 saatlik çalışma süresinden 1/3 oranında fazladır. Eczacıların açma-kapama saatleri içinde eczanede bulunma gerekliliği de düşünüldüğünde, karşımıza yasal yükümlülüğünü yerine getirmek üzere günde genellikle 11-13 saat çalışan bir meslek grubu çıkmaktadır. Yine yasalar çerçevesinde, eczacı, eczanesini bırakacağı zaman İl Sağlık Müdürlüğü'nden izin

almak zorundadır. Zira, eczacı eczanesinde olsun olmasın, her türlü yanlış reçetelendirilmede yasal yükümlülük ona aittir. Dolayısıyla, yer yer eczacısız eczanelere rastlamak mümkün olsa da, ehil ellere bırakılmayan -ki ilaç söz konusu olduğunda sözü edilen ehil eller sadece eczacılar olacaktır- eczacılar her an bir yasal sorumlulukla karşılaşma riskini taşımaktadır.

Günlük çalışma saatleri yaşa ve cinsiyete göre değerlendirildiğinde, genel olarak 11-13 saat çalışan eczacıların %59'unun erkek, %55'inin ise kadın olduğu görülmüş-

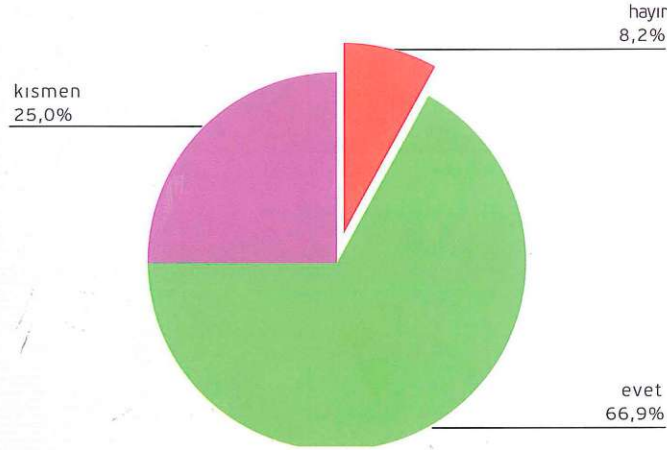

tür. Bu rakam istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 5$). Yaşa göre çalışma saatleri tablosunda ise, ilk göze çarpan, 21-30 yaş grubundaki eczacıların 11-13 saat çalışan eczacı grubu arasında yoğunluklu olarak bulduklarıdır. Bir başka deyişle, genç eczacılar daha uzun süreli çalışmakta, ya da eczacıların yaşları arttıkça, çalışma süreleri kısalmaktadır.

mesleki doyum

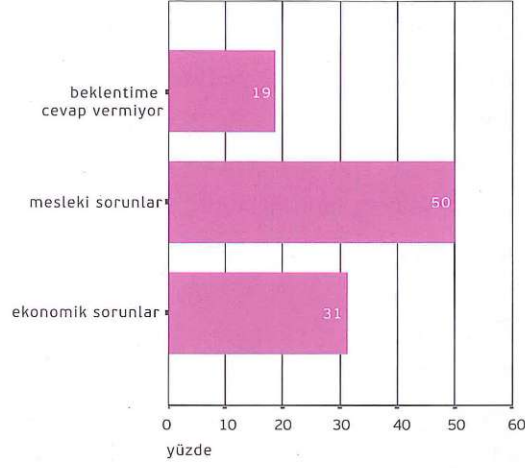
Eczacıların %66.9'unun mesleği yapmaktan memnun, %25.0'inin mesleği yapmaktan kısmen memnun, ve %8.2'sinin ise mesleği yapmaktan memnun olmadığı görülmektedir.

mesleği yapmaktan memnun mu?

Mesleği yapmaktan kısmen memnun olan veya hiç memnun olmayan kişilere (%33.2) bunun nedeni sorulduğunda ise, ilk sırayı %50 ile mesleki sorunlar almaktadır. Yine bu %33.2'lik kesim, %31 oranında ekonomik sorunlar nedeniyle meslekten yeterince memnun olmadıklarını veya hiç memnun olmadıklarını ifade etmekteyken, %19'u ise, beklentisine cevap vermediğini ortaya koymuştur. Ancak, bu son ifade, mesleki tatmin yönünde olacağı gibi, ekonomik tatmin yönünde de yorumlanabilir. Sonuç olarak ifade edilen ise, bir hayal kırıklığı olmuştur. Yine de, serbest eczacılık yapan tüm kitle arasında bu tarz bir hayal kırıklığı yaşayanların oranı, %6.3 ile sınırlıdır.

*****Şencan, iş doyum

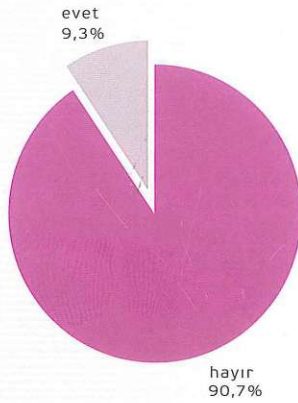

mesleğin sorunları ve çözüm önerileri

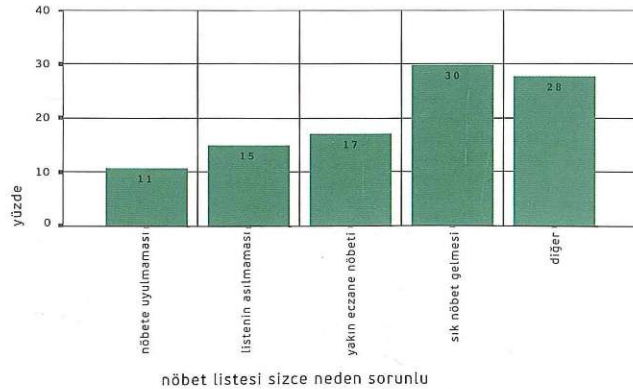
	N	%
Katılım payları	232	20.0
Resmi kurum ödemeleri	175	15.1
Deontolojik bozulma	110	9.5
Saygınlık yitimi	88	7.6
Yüksek ilaç fiyatları	83	7.2
Eczane sayısı ve dağılımı	83	7.2
Mesleki dayanışma eksikliği	57	4.9
Muvazaa	54	4.7
Açma kapama saatleri	46	4.0
Aşırı bürokrasi	39	3.8
Rekabet	30	2.6
Kar oranlarının düşüklüğü	29	2.5
Patent yasası	18	1.5
Eczacı-doktor ilişkisi	18	1.5
Eczanenin ticarileşmesi	16	1.4
Meslek örgütü-eczacı ilişkisi	20	1.7
Diğer	58	4.8
TOPLAM	1156	100.0

Serbest eczacılara mesleğin en temel sorunları sorulduğunda, %20'si katılım payı, %15.1'i resmi kurum ödemeleri, %9.5'i deontolojik bozulma, %7.6'sı saygınlık yitimi, %7.2'si yüksek ilaç fiyatları, %7.2'si ise eczane sayısı ve dağılımının mesleğin kendilerine göre en temel sorunları olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bütün bu nedenler arasında önemli gördüğünüz ilk üç sorunu sıralayınız şeklinde sorulduğunda, katılım payları %62 oranında birinci sorun olarak ifade edilmiştir. Bunun yanında, mesleki dayanışma eksikliği, muvazaa, açma-kapama saatleri, aşırı bürokrasi, rekabet, kar oranlarının düşüklüğü, patent yasası, eczacı-doktor ilişkileri, eczanenin ticarileşmesi, meslek örgütü-eczacı ilişkisi ve diğer sorunlara da %33.4 oranında değinilmiştir. Serbest eczacıların %23.4'ü mesleki sorunların büyük bir bölümünün etik nedenlerden de kaynaklandığını ifade etmektedir. Ayrıca, her dört serbest eczacıdan üçü, en önemli üç sorun arasında mutlaka en az bir etik soruna değinmektedir. Diğer meslek gruplarıyla ve kendi meslek örgütüyle ilişkinin sorun oluşturduğunu düşünen serbest eczacıların oranı ise, %3.2'dir.

nöbet listesi sizce sorunlu mu?

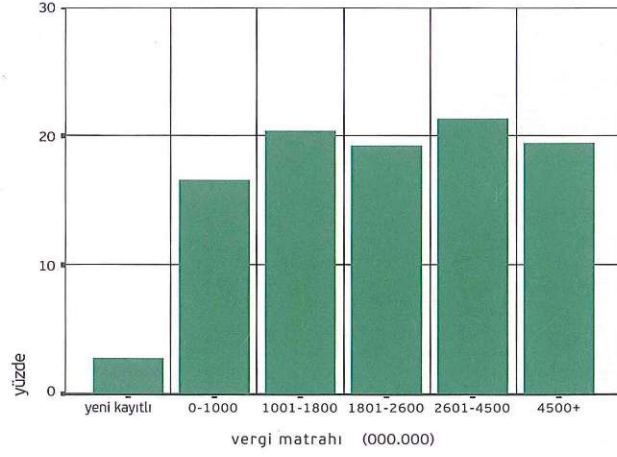
Serbest eczacılar %90.7 oranında nöbet listesinin sorunlu olduğunu düşünmemektedir. Nöbet listesinin sorunlu olduğunu düşünen %9.3 eczacı ise, bunun nedenlerini şöyle sıralamaktadır: sık nöbet gelmesi (%30), diğer (%28), birbirine yakın olan eczanelerin birlikte nöbet tutması (%17), listenin asılmaması (%15) ve nöbete uyulmaması (%11).

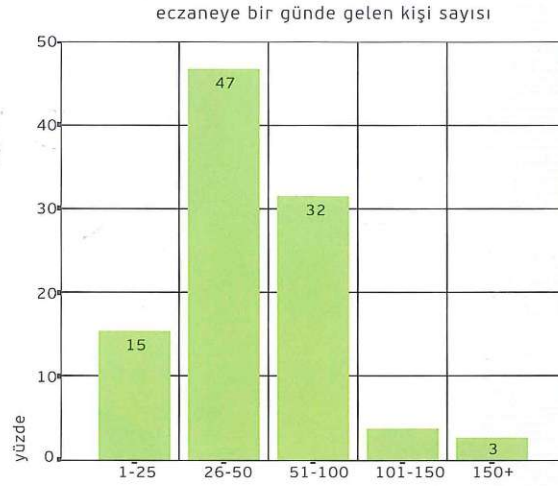

2.A. ECZANE

gelir

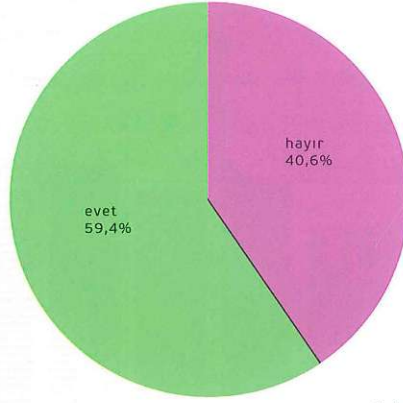
eczaneye gelen kişi sayısı

Araştırma sonuçlarına göre, günlük eczaneye gelen kişi sayısı, 26-100 arasında değişmektedir (%79). Bu rakam, eczanenin ortalama gelirinin düşük olduğunu göstermektedir. Zira, reçete tutarına da bağlı olmak kaydıyla, ancak ortalama bir reçete tutarı varsayarsak, eczaneye gelen kişi sayısının 100'ü geçtiği eczaneler yüksek bir gelire sahiptir diyebiliriz. Bunun oranı ise, %9'dur.

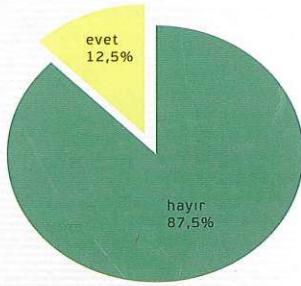
bilgisayarlı kayıt sistemi

eczanede bilgisayarlı kayıt sistemi var mı?

internet

internete bağlı mı?

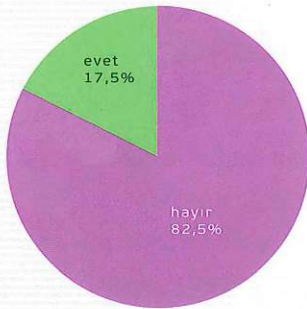
faks makinesi

faks makinesi var mı?

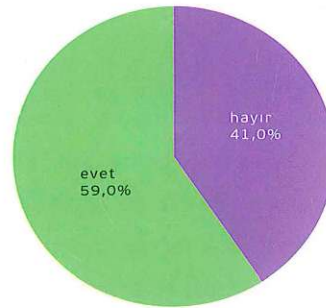
kredi kartı aleti

pos aleti var mı?

televizyon

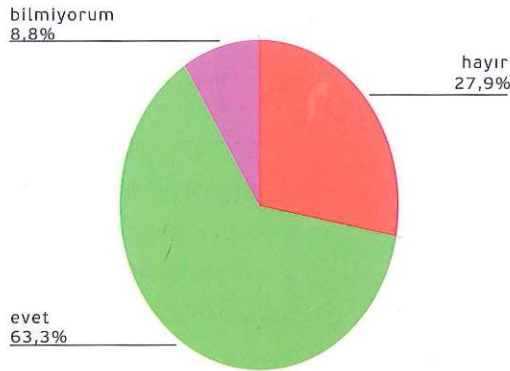
eczanede tv var mı?

Yukarıdaki grafiklerde de görüldüğü gibi, eczacıların yarısından fazlası bilgisayarlı kayıt sistemi kullanmasına karşın, bu eczacılardan ancak %12.5'i internete bağlıdır. Yine eczanelerin ancak %49.3'ü faks makinesine sahiptir. Kredi kartı aletlerinin ise, eczanelerde henüz yeterince yaygın kullanılmadığı bulgulanmıştır. Buna karşın, eczanesinde televizyon olan eczacıların oranı yarından fazladır. Televizyon bulundurma ve cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde ise, istatistiki olarak bir anlamlılık bulunmuştur ($p < 5$). Buna göre, kadınlar erkeklerden daha fazla eczanelerinde televizyon bulundurmayı tercih etmektedir. Bu durum, toplumumuzda kadınların daha fazla televizyon izlediği bulgusuyla da paralellik göstermektedir.

2.B. MESLEKİ EĞİTİM İHTİYACI

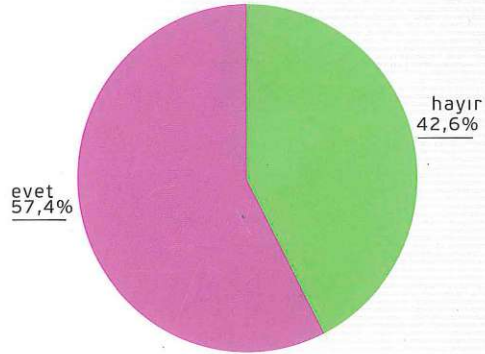
odanız miep düzenliyor mu?

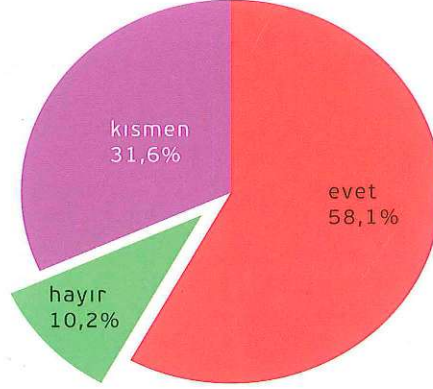
Araştırmaya katılan eczacıların %8.8'i bağlı buldukları eczacı odasının meslek içi eğitim programı düzenleyip düzenlemediğini bilmediğini, %63.3'ü eczacı odasının meslek içi eğitim programı düzenlediğini ifade etmiştir. Geri kalan %27.9'luk bir kesim ise, eczacı odalarının meslek içi eğitim programı düzenlemediğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan eczacılardan %57.4'ü odalarının düzenlediği meslek içi eğitim programlarına katılmaktayken, %42.6'sı miep'lere katılmamaktadır.

mieplere katılıyor musunuz?

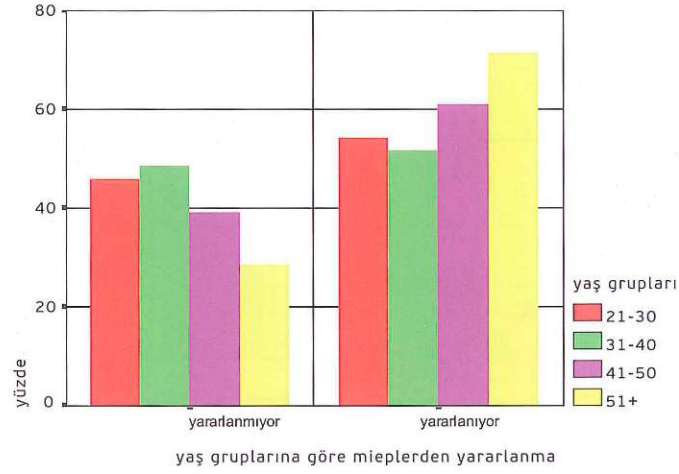

miepler size yardımcı oluyor mu?

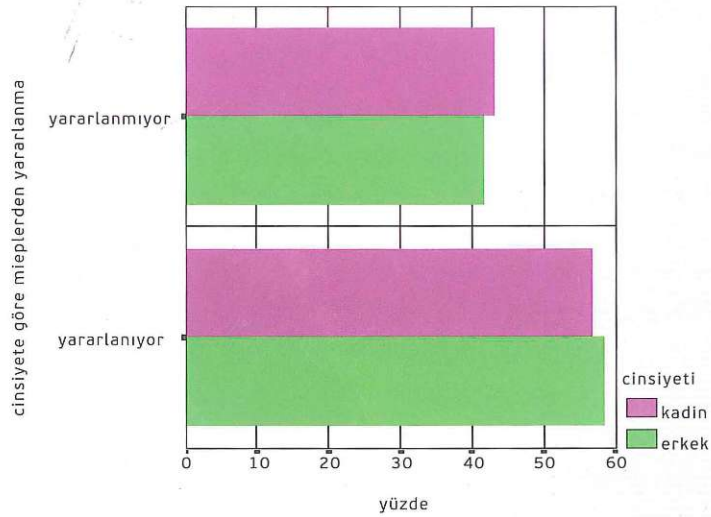

Odaların düzenlediği meslek içi eğitim programlarının eczacıların mesleki niteliklerinin gelişmesinde katkısının düzeyini anlamak için, meslek içi eğitim programlarının kendilerine mesleki yaşantılarında yararlı olup olmadığını sorduğumuz eczacılar, %58.1 oranında meslek içi eğitim programlarının yararlı olduğunu ifade etmiştir. Bunun karşısında, eczacıların %10.2'si meslek içi eğitim programlarının mesleki kalitenin yükselmesinde yararı olmadığını, %31.6'sı ise, miep'lerin bu duruma kısmen yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu verilere göre, meslek içi eğitim programları %41.8 oranında ya tam doyum alınamamakta, ya da hiç doyurucu bulunmamaktadır. Bu durumun çeşitli nedenleri olabilir. Ancak meslek içi eğitim programları hem konularına hem de sunuşların biçimi, sunuşu yapan kişinin özellikleri, katılımcıların beklentileri gibi belirleyicilere göre büyük ölçüde farklılık göstermektedir. Bu farklılaşmalar, meslek içi eğitim programlarını standardize etmeyi zorlaştırmaktadır. Yine de, meslek içi eğitim programlarından yararlandığını ifade edenlerin oranı, oldukça yüksek ve bu şekliyle büyük ölçüde tatmin edicidir. Ancak, eczacıların %42.6'sının mieplere katılmadığını düşünecek olursak, mieplerden tamamen faydalanan eczacıların oranı %33.2 olarak ortaya çıkmaktadır. Bir başka deyişle, eczacıların ancak üçte biri mieplerden yararlanmaktadır. Rakam böyle okununca, meslek içi eğitim programlarının düzenlenmesi, teşviki gibi konularda eczacı odalarına önemli görevler düştüğü ortaya çıkmaktadır.

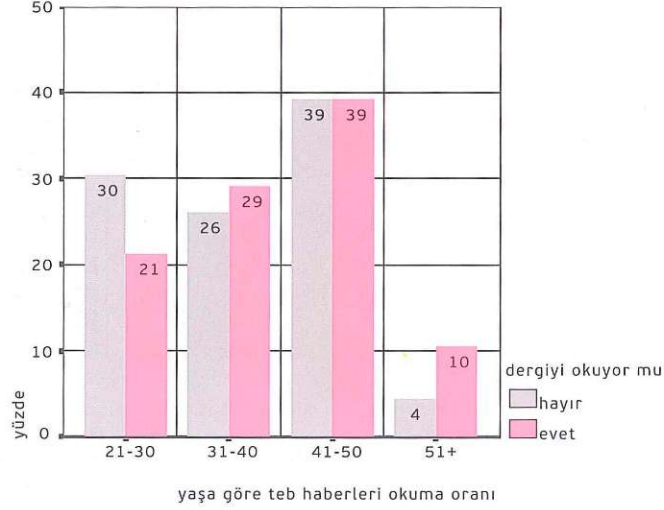

Yaş gruplarına göre meslek içi eğitim programlarından yararlanma oranına bakıldığında en fazla 51 yaş ve üstü eczacıların yararlandığı görülmektedir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde ise, erkeklerin meslek içi eğitim programlarından kadınlardan daha fazla yararlandığı gözlenmiştir. Ancak cinsiyet ve meslek içi eğitim programlarından yararlanma arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunmamıştır ($p>5$).

dergi ve diğer yayınlardan yararlanma

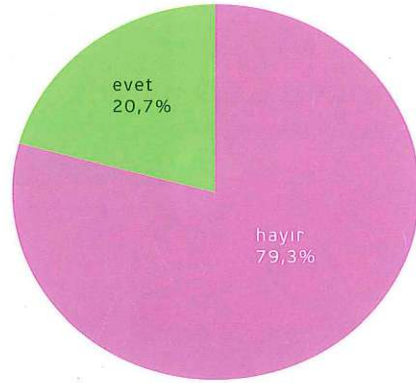

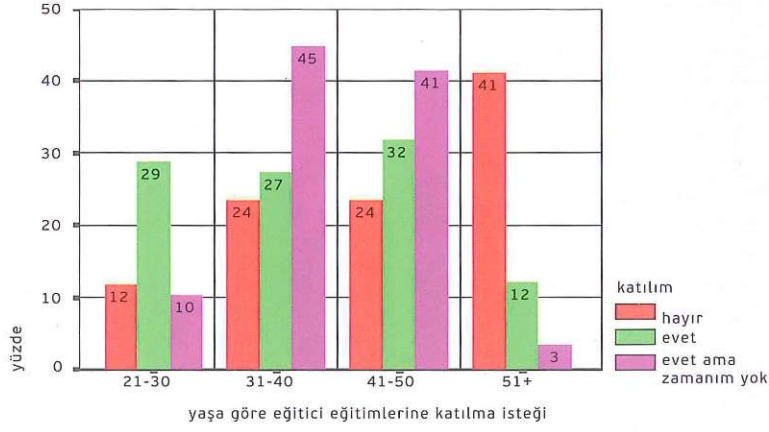
Yaş gruplarına göre, Türk Eczacıları Birliği'nin iki aylık mesleki dergisi olan TEB Haberler'i okuma oranına bakıldığında, dergiyi okuyanların %39'unun 41-50 yaş grubunda olduğunu görüyoruz. Ancak, kendi yaş grubu içerisinde dergi okuma oranı en yüksek olan grup, 51 yaş üstüdür. Bu veriler de bize gösteriyor ki, toplumsal gerçekliğimiz olan yaş küçüldükçe dergi okuma oranının azalması eczacılar için de doğrudur. Özellikle 21-30 yaş grubu arasındaki eczacılar arasında dergiyi okumayanların oranının okuyanlardan daha fazla olması düşündürücüdür.

eğitici eğitimi projeleri

Grafikte de görüldüğü gibi, son üç yıldır Türk Eczacıları Birliği tarafından HIVAIDS, Bronşiyal Astma, Aile Planlaması ve son olarak Ağrı ve Analjezikler konusunda eğitici eczacılar aracılığıyla tüm eczacıların eğitilmesini amaçlayan eğitici eczacı projesinden haberdar olan eczacı oranı %20.7'dir.

eğitici eğitimi projelerinden haberdar mısınız?

eczacıların eğitici eğitimi projesi yürütülmesini istediği

ilk beş konu:

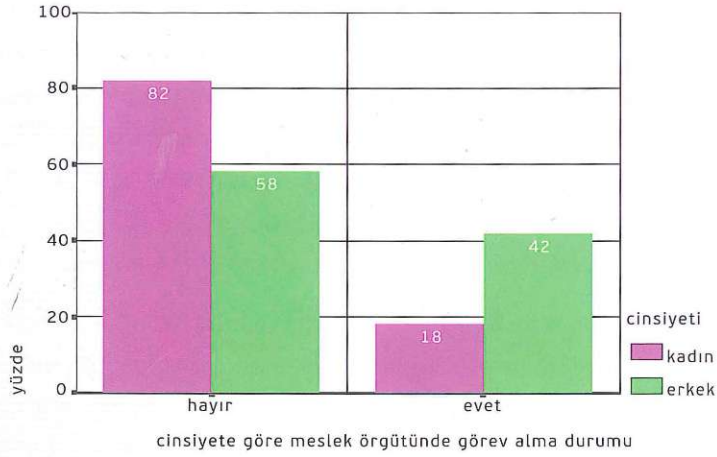
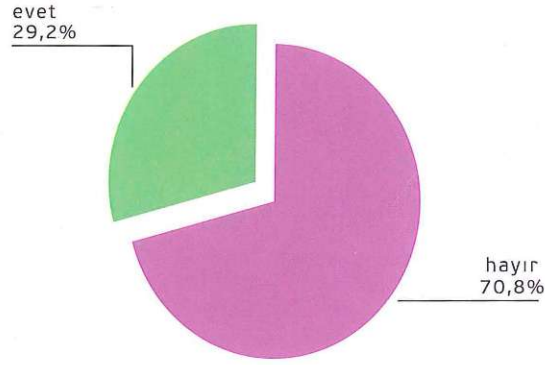
KONU	%
Eczane işletmeciliği	18.4
Her konuda	9.2
Doğum kontrolü	8.0
Diyabet	6.9
Deontoloji	6.9

Araştırmaya katılan eczacıların gitmeyi tercih edecekleri ilk beş eğitici eczacı eğitimi tercihleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Buna göre eczacılar öncelikli olarak eczane işletmeciliği (%18.4), her konuda (%9.2), doğum kontrolü konusunda (%8.0), diyabet alanında (%6.9) ve deontoloji konusunda eğitici eczacı eğitimlerine katılmayı tercih etmektedirler.

Türk Eczacıları Birliği, 1996 yılından itibaren yürütmeye başladığı eğitici eczacı eğitimi projelerinde daha önce de belirttiğimiz gibi, Aile Planlaması, HIV/AIDS, Bronşiyal Astma, Ağrı ve Ağrı Kesiciler ve Madde Bağımlılığı alanlarında eğitici eczacı eğitimleri düzenlemiş, ayrıca cinsel yolla bulaşan hastalıklar, diyabet ve hipertansiyon alanlarında da eğitici eczacı eğitimleri düzenlemeyi önüne koymuştur. Birliğin yürüttüğü bu çalışmalardan en az ikisinin (Aile Planlaması ve Diyabet) eczacıların talepleriyle örtüştüğü görülmektedir.

2.c. meslek örgütüne yaklaşım

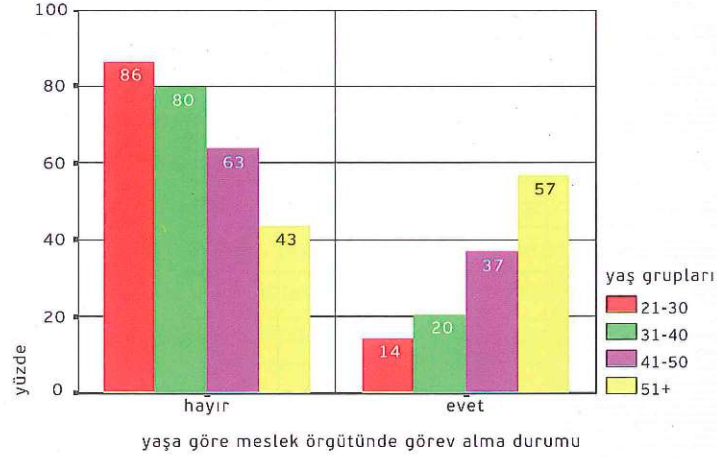
meslek örgütünde görev alma

Araştırmaya katılan eczacıların %29.2'si meslek örgütünde yönetim kurulları ve çeşitli komisyonlarda görev almış, buna karşılık %70.8'i daha önce meslek örgütünde çalışmamıştır.

Kadınların %18'i erkeklerin ise %42'si daha önce meslek örgütünde görev almıştır. Bir başka deyişle, kadınların %82'si erkeklerin ise %56'sı bugüne kadar meslek örgütünde görev almamışlardır.

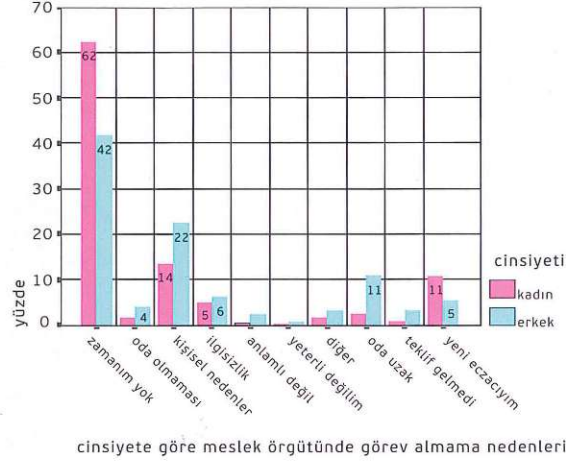

Yaş gruplarına göre meslek örgütünde görev alma durumuna bakıldığında ise ortaya çıkan tablo şu şekildedir: 51 ve üstü yaşındaki eczacılar %57, 41-50 yaş grubundaki eczacılar %37, 31-40 yaş grubundaki eczacılar %20 ve son olarak 21-30 yaş grubundaki eczacılar %14 oranında meslek örgütünde görev almışlardır. Açıkça görülmektedir ki, yaş arttıkça meslek örgütünde çalışma oranı da artmaktadır. Bu iki değişken test edildiğinde aradaki ilişki istatistiki olarak da anlamlı bulunmuştur ($p < 5$).

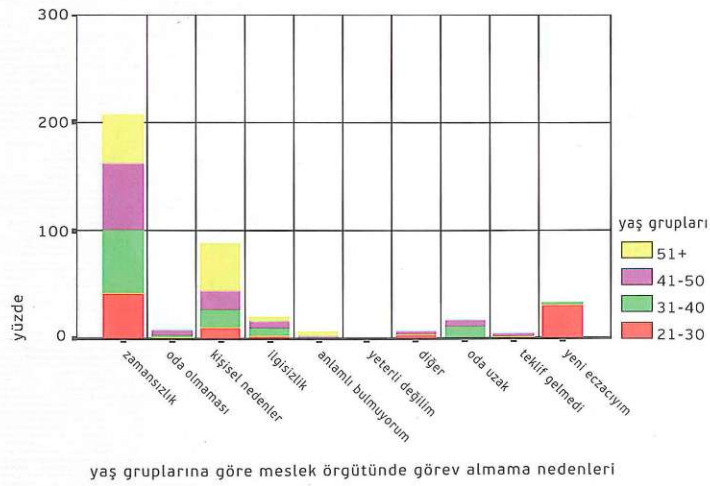
Meslek Örgütünde Görev Almama Nedenleri	
	%
Zamansızlık	54.9
Kişisel nedenler	16.9
Yeni eczacı	8.9
Oda uzak	5.7
İlgili değil	5.4
Oda yok	2.6
Diğer	2.3
Teklif gelmedi	1.7
Anlamlı bulmuyor	1.1
Kendini yeterli bulmuyor	0.6
TOPLAM	100.0

Eczacılara meslek örgütünde görev almamalarının nedenleri sorulduğunda, birincil olarak zamansızlık gösterilmektedir (%54.9). Bunun yanında kişisel nedenler (sağlık,

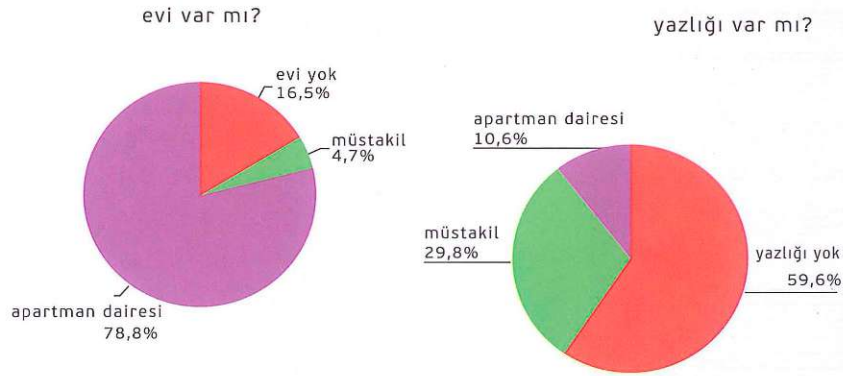
tercih etmeme, öncelik sıralaması) yeni eczacı olması, odanın uzak olması ya da bulunulan ilde oda olmaması meslek örgütünde görev almayan eczacıların öne sürdüğü gerekçelerdir.

Meslek örgütünde görev almayan kadınların birincil gerekçesi ise, zamansızlıktır. Grafikte görüldüğü gibi, erkekler de aynı gerekçeyi ileri sürmektedir. Erkekler için kişisel nedenler meslek örgütünde görev almamakta kadınlara göre daha ön plana çıkarken, kadınlar için ise yeni eczacı olmak, görev almamakta erkeklere göre daha fazla öne çıkmaktadır. Kadınların da meslek örgütünde görev almamalarının ikinci temel nedeni erkeklerde olduğu gibi, kişisel nedenlerdir.

Yaş gruplarına göre meslek örgütünde görev almama nedenlerine bakıldığında da sıralamanın değişmediği görülmektedir. Ancak 51 yaş ve üstü eczacılarda kişisel nedenler diğer yaş gruplarına göre öne çıkmaktadır. Burada kastedilen genel olarak sağlık sorunlarıdır. Zamansızlığın ise, daha çok 31-50 yaş grubundaki eczacıların meslek örgütünde görev almama nedeni olduğu açığa çıkmaktadır. Bu veri, çalışma saatleri verisiyle de uyumaktadır. Zira, 11-13 saat çalışan eczacı grubunun büyük bir kitlesini de bu yaş grubu oluşturmaktadır. Yine 31-51+ yaş gruplarında kişisel nedenler ikinci sırayı almaktadır. Ancak, 21-30 yaş grubundaki eczacılarda bu sıralama değişmekte ve "yeni eczacı olmak" meslek örgütünde görev almama nedenleri arasında ikinci sırayı almaktadır.

Yukarıdaki grafiklerde görüldüğü gibi, eczacıların %83.5'i en az bir ev sahibidir. En az iki evi olan eczacıların toplam eczacı sayısına oranı ise, %40.4'dür. Kışlık evi olan eczacıların %4.7'si müstakil evlerde oturmakta, %10.6'sı ise yazlık ev olarak apartman dairesini tercih etmektedir. Yazlık evi olmayan eczacıların oranı ise, %59.6'dır.

Yandaki grafikte de görüldüğü gibi, arabası olmayan eczacıların oranı %15.9'dur. Buna karşın, eczacıların %10.3'ü yerli, %28.7'si yabancı, %41.1'i ise lüks araba sahibidir.

